

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10-40 K, za pol leta 5-20 K, za četrt leta 2-60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vracajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (sirina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

2. številka

V Ljubljani, v sredo, dne 8. januarja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Deželnozborske volitve.

Le še dva meseca in na Kranjskem se bo volilo nov deželni zbor. Volilo se ga bo po starem volilnem redu, to se pravi, glede sestave deželnega parlamenta ne bo odločevalno razmerje političnih smeri med ljudstvom, ampak stari privilegiji, podedovani iz časov fevdalizma, ko je ljudstvo tlačnilo plemenitsem in ni imelo mnogo več pravic, kakor živina. Štirideset let je preteklo meseca decembra, odkar je Avstrija ustavna država. Štirideset let — a še vedno je delavno ljudstvo v kranjski deželi brezpravno; še vedno nima najmanjšega vpliva na deželno zakonodajstvo, na deželno upravo, na deželno kontrolo. Ukaze iz deželnega dvorca mora slušati, deželna bremena mora nositi, a nihče ga ne vpraša, ali more izpolnjevati neprenehoma naraščajoče dolžnosti, nihče se ne briga za njegove želje in zahteve.

Za državni zbor je vsaj načeloma vpeljana splošna in enaka volilna pravica; v deželni zbor, ki ima neprimerno ožji delokrog od centralnega parlamenta, volijo še vedno stare kurije, ki ne poznajo delavstva. Peščica fevdalnih veleposestnikov ima tako neprimerno veliko moč, da je skoraj vsa zadnja leta odločevala v deželnem zboru; tisoč in tisoč delavcev v mestih in na deželi ne dobi volilnega listka v roko.

Za delavstvo je sedanjí red naravnost absolutističen. Kdor se mora pokoriti zakonom, na katere ne more na noben način vplivati, ne pozna zase in ne čuti konstitucionalizma. Za ogromno število ljudstva v kranjski deželi ni ustavnosti.

Tako razmerje štirideset let po vpeljani državni ustavi, po splošni in enaki volilni pravici za državni zbor, je kratkomalo sramotno. Rdečica mora obliči zavednega delavca, ko vidi, kako se pehajo privilegiranci ob volilnih posodah, on pa mora v kotu stiskati pesti.

In kaki so privilegiji za kranjski deželni zbor? To naše veleposestvo, ki ima skoraj tucat mandatorov, pa bi se vse njegove člane skoraj lahko na prste preštelo, je za deželo tako majhnega pomena, da bi lahko popolnoma izginilo, pa se še skoraj poznalo ne bi. Razne zgodovinske dobe imajo različno signaturo. Bili so časi, ko je bila razumljiva visoka stena med fevdalnim plemstvom in med ljudstvom. Vsa višja kultura je bila nekdanj osredotočena v plemenitaških krogih, med ostalimi sloji pa je bilo toliko neznanja, toliko apatije in nezmožnosti, da je bila fevdalna iniciativa zgodovinsko potrebna.

Toda pod ono dobo je napravila zgodovina že davno debelo črto. Nekdanji otrok ljudstvo se je razvil in je dorasel, aristokracija pa je ostarela, degenerirana; zdravo življenje ima svoje vire le še v nižavah, kajti iz suše v višavah ne privre studenec.

Deželni zbor je korporacija, ki naj skrbi za splošno blaginjo dežele. Kako naj izvršujejo to nalogo privilegiranci, ki so izločeni iz splošnega življenja? Na otokih stoje; morje ljudstva, ki pljuska ob bregove, jim je tuj element, nasproten, neznan, nerazumljiv. Viharjev, ki se skrivajo v njegovih globočinah, se boje osamljenci na otokih, ki niso nikdar plavali po brezbrežnih vodah.

Samo svoje lastne interese imajo najvišji privilegiranci, s svojimi glasovi odločujejo o splošnosti, ki jo včasih zaničujejo, a včasih se je boje. Krvava ironija za našo dobo je privilegij veleposestva in nemogoče je, da bi jo trpelo ljudstvo, ki si je znalo v viharju in nevarnosti priboriti politično pravico v državi.

Anakronistični so privilegiji v deželi sploh. Smešno je to interesno zastopstvo, v katerem se ne izražajo interesi nikogar v resničnem razmerju. Mestno kurijo imamo, a množice mestnega prebivalstva iz delavskega razreda so brezpravne v njej. In kmetsko kurijo imamo, a na tisoče na deželi živečih ljudi nima pravice v njej.

Pa vendar so oni, ki ostanejo pri deželnozborskih volitvah brez listka, najvažnejši faktor v življenju dežele. Kaj pa bi bil fevdalni aristokrat, ki nosi denar v zabave v tuje kraje, če ne bi brezpravni poljedelski delavci obdelovali njegova polja, če se ne bi trudili v njegovih gozdovih, če ne bi garali v tovarnah, iz katerih dobiva dividende? Kako bi buržoazija pomnoževala svoje glavnice, kako bi bahati «oča» na deželi kupoval nove grunte, če ne bi bilo tisoč in tisoč pridnih rok, ustvarjajočih obresti in plodove — ne zase, ampak zanje? Odkod bi dežela zajemala svoje dohodke, če ne bi delavstvo s svojim delom ustvarjalo bogastva?

Kar je bilo pred stoletji razumljivo, je danes neznosno. Volilna pravica je v naših dneh izpričevalo zrelosti. In to izpričevalo zahteva delavstvo kranjske dežele, ker si ga je zaslužilo s krvavim delom, s težkimi žrtvami in s svojo voljo. Delavstvo ne mara biti več pes, kateremu se vrže oglodano kost in se ga brene, potem se ga pa zopet priklene. Vse dolžnosti mora izpolnjevati to delavstvo, zato zahteva tudi vse pravice. Ne kosček milosti, ampak enako pravico. Za one, ki mu jo branijo, je to sramotno priznanje slabe vesti in nezmožnosti za življenje. Kdor čuti v sebi moč in veruje vase, se ne sme bati enakega boje na polju enake pravice.

Spričo deželnozborskih volitev mora završeti po vsej deželi mogočen glas:

Sem s splošno in enako volilno pravico!

Naskok na šolo.

Stari sovražniki šole se zopet oglašajo. Prav na koncu zimskega državnozborskega zasedanja, preden so šli na božične počitnice, so krščanski socialci Jedek, Stöckler in tovariši vložili predlog,

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

III.

«Kdo bo v socialistični družbi pil šampanjca?»

To je eno tistih neumnih vprašanj, ki jih je slišal vsak v javnem življenju delujoč socialist gotovo tolikokrat, da se mu sploh ni več ljubilo, prepirati se z ljudmi, ki nimajo resnejših argumentov. Vendar je pa koristno, da se govori nekoliko tudi o tej stvari. Ne mislimo pač, da je šampanjec najvišji užitek tega sveta; ljudje, ki imajo v tem izkušnje, trdijo celo, da je maček po šampanjcu najhujši. Toda v bistvu se ne gre za to imenitno pijačo, ampak stvar je taka:

Ljudje, ki so slišali nekaj zvoniti o socializmu in o socialistični enakosti, pa se niso nikoli resno poučili o stvari in niso nič razmišljali, si predstavljajo v bodoči družbi (sami pravijo konsekvantno: V bodoči državi) dolge, dolge vrste kasarn, vse enako zidane, vse enako urejene in stanovanja v njih enako razdeljena med vse državljane. Točno opoldne bodo zazvonili bogsigavedi kakšni zvonci, ljudje bodo pohiteli v državne obedovalnice in tam se bo serviralo vsakemu enako porcijo juhe, enako

porcijo krompirja, enako porcijo zelja. Morda bodo morali zaradi enakosti celo v taktu jesti. In sedaj nastane tem modrim glavicam težava: Šampanjca ni toliko na svetu, da bi ga lahko vsakdo dobil; če ga pa dobe samo nekateri, je enakost fuč. Kaj bo torej s to rečjo?

Če se jim da časa, pridejo seveda od šampanjca do cilindrov, lakiranih čevljev, diamantov, biserov i. t. d. Kdo bo dobival take reči?

Ali — da se formulira vprašanje nekoliko pametneje: Za koga bodo izvanredni užitki?

Odgovor je pa zelo kratek in enostaven: Za tiste, ki jih bodo zaslužili.

In prav tem je velika razlika med življenjem v kapitalistični in v socialistični družbi. Danes ima lahko vse izbrane užitke bogtin, čeprav jih ni vreden in čeprav ni pridobil bogastva z lastnim delom. Ne le, da lahko pije šampanjca, da se vozi v kočiji, da ima metrese; ampak omare si lahko napolni z najdragocenejšimi knjigami, po stenah razobesi lahko najimnitnejše slike, v vsak kot postavi krasen kip, na večerjo lahko povabi glasovite pevce in glazbenike, v gledališču ima ložo, vse prirodne lepote si lahko ogleda, pa morda še vsega skupaj ne razume,

V socialistični družbi pa veljajo enake pravice in dolžnosti. To se pravi: kdor je zdrav in sposoben za delo, mora toliko delati za splošnost — in s tem seveda zase — kolikor zahteva sorazmerna razdelitev dela in zato mora družba zadostiti njegovim potrebam enako kakor drugim. Garantirati mu mora minimalno zadoščenje telesnih in duševnih potreb, ki se jih skupno določi. Tega minimalnega dela, ki ga mora opraviti vsak v svojem okvirju, ne bo kdove koliko, ker bo delo racionalno in ker bo vsa produkcija urejena za potrebo, ne pa za špekulacijo. Minimalnega zadoščenja potreb pa ne bo kdove kako malo, ker se bo delo tako uredilo, da bo vsakdo lahko dovolj užival.

Te užitke mora družba garantirati tudi za delo nesposobnim, otrokom in starcem.

Poleg tega obveznega, recimo oficialnega dela, pa ostane še široko polje za svobodno delo vsem tistim, ki imajo večje zmožnosti. Oni bodo dali družbi več, nego je njih dolžnost. Nobenemu Edisonu ne bodo prepovedane iznajdbe, nobenemu Rodinu kiparenje in nobenemu Gorkemu pisanje.

Njih izvanredno delo ustvari izvanredne užitke. Družba bo torej svojim zaslužnim članom lahko dala več, nego minimalno «plačo». Če je absolutno

ki zahteva, naj se zniža dobo šolske obveznosti na deželi z osmih na sedem let. Za predlagatelji stoji seveda vsa klerikalna vojska, ki se že od nekdanj trudi na vse kriplje za omejitev prosvete in izobrazbe. V besedilu je sedanji predlog krščanskih socialcev drugačen, kakor so bili predlogi Lichtensteina, Verganija i. t. d., doseči pa hoče prav to, kar so hoteli oni.

Če zahtevajo klerikalci znižanje šolske dobe na sedem ali pa na šest let, je v bivstvu prav vseeno. Če bi se jim posrečilo, da bi odbili eno leto, bi prišli kmalu zopet z drugo, pa s tretjo zahtevo, dokler ne bi ostala le še štiri leta na papirju; in nadalje bi grabili in grabili, dokler ne bi dobili sploh šole v svoje kremplje.

Krščanski socialci utemeljujejo svojo zahtevo. Seveda vsakdo je imel pripravljen izgovor, če je kdaj kaj zahteval. Zniža naj se šolsko dobo samo na deželi, izvzemši večja mesta in industrialne kraje. Bogaboječa družba vé, da z mesti in industrialnimi kraji ne sme poizkušati takih eksperimentov, ker bi jo delavci pognali, da bi se kar kadilo. Ampak skromna je, pa si misli: «Če bi si le sploh začelo. Ako se poslabša šolstvo le na kmetih, pridejo potem že tudi mesta in industrialni kraji na vrsto.»

Zavili so svoj predlog tudi v prikupljivo obliko. «Odpravi naj se» — pravijo — «vse šolske olajšave.» In povrh se priporoča nedeljske in zimske šole.

Vse to je naveden humbug, ki ne more preslepiti žive duše, če le količkaj misli. Šolske olajšave, dovoljenja, da smejo fantje po leti ostajat doma i. t. d., so gotovo škodljive. Zato, ker so škodljive, se jih pa vendar ne sme v drugi obliki kar postavno upeljati. Sedanja šolska doba je prekratka, da bi se otroci naučili vsega, kar potrebujejo pozneje v življenju. Posebno je zato prekratka, ker se jo z omejenimi izjemami skrajšuje. Zdaj pa pridejo modrijani krščanski, pa pravijo: Ker je šolska obveznost prekratka, jo pa — skrajšamo!

Takozvane olajšave je treba odpraviti; to je res. Kar se je fant po zimi naučil, pozabi po leti, ko sploh ne vidi šole od znotraj. Zato je treba skrbeti, da bodo hodili učenci tudi po leti v šolo. In ker se v osmih letih ne navadijo dosti, je logična posledica, da bi morali hoditi devet ali deset let v šolo, ne pa, da se jih spodi po sedmem letu domov.

Prepobožni bratje se vedejo tako, kakor da bi jih vodila sama skrb za kmeta. Eno leto prej bo lahko porabil fanta za delo — pravijo. Ampak faktično je ta politika naravnost sovražna kmetu. Industrialnim krajem priznavajo pravico do osemletnega šolstva. Zakaj? Edini pametni razlog je pač ta, da je delavcu treba več znanja. Če je pa to res, tedaj naj krščansko-socialni možgani razumejo, zakaj bi bilo treba kmetu manj znanja, zakaj bi bilo koristno, če bi bil bolj neumen. In kaj, če si mora kmetski sin sam poiskati dela v industriji, n. pr. v rudniku? Potem bi bil menda pač na slabšem napram onim delavcem, ki so obiskavali šolo osem let. Kdor pa hoče to, se ne more imenovati prijatelja kmetom.

res, da je dobiček glavni motor dela, tedaj tudi tega ne bo manjkalo v socialistični družbi, le da bodo imeli dobiček oni, hi ga bodo zaslužili, ne pa oni, ki znajo najnesramnejše izkoriščati.

Ne vemo, če se bo zdelo bodočim umetnikom, učenjakom, velikim tehničarjem, pedagogom, iznajditeljem i. t. d. posebno važno, piti šampanjca in nositi karirane hlače. Ampak če se jim bo, tedaj bodo pač lahko imeli oboje. Vsekakor pa bodo imeli vse prednosti oni, ki jih bodo vredni.

Bajka o kaserniranju in uniformiranju vseh v socialistični družbi je zelo neumna. Trditev, da ne bo vabe za delo, je zelo kratkovidna. Gotovo je sicer, da ima zdrav človek sam v sebi nagon za delo, da bo tem rajši delal, čim manj ga bodo obremenjevale materialne skrbi, čim prijetnejše in svobodnejše bo delo. Ali če bi vse to ne bilo resnično, ostane še dejstvo, da je priznanje tudi nagrada, zlasti če vsled rešenega ekzistenčnega vprašanja ni treba materialnih nagrad. Pa četudi to ne zadostuje, bo imela socialistična družba mnogo več sredstev za materialne nagrade na razpolago, nego jih ima sedanja. In če je treba zunanjih znamenj, ne bo socialistična družba v zadregi tudi zanje ne. Vzemimo navaden primer. Žepna ura je potrebna. Izdelovalo se bo torej toliko žepnih ur, da bo vsak

Koristi kmetov so v tej reči sploh zelo nizka pretveza. Kmeta, ki mora propasti, če ne pride trinajstleten fant eno leto pomagat na polje, sploh ni mogoče rešiti. Kdo naj verjame, da bi se mali posestnik, ki je že z eno nogo v Ameriki, rešil, če mu pride sin, ki je še deček, ne pa mladenič, pomagat.

To je prazen izgovor za klerikalce. Resnica je pa ta, da jim izobrazba ljudstva ne diši. Kakor se jim je delavstvo, ki nekaj zna in vé, izmuznilo iz rok, tako se boje, da jim pokažejo tudi kmetje hrbet, če se kaj več nauče. Klerikalci namreč sami ne verujejo v trajno privlačno moč svojih dogem. Sami nimajo toliko vere. Svoje nauke vsiljujejo samo nevednim, neumnim ljudem lahko v glavo in zato žele, da bi bilo prav veliko takih nevednih in neumnih ljudi na svetu. Tedaj bi jim cvetela ajda!

Ker je izobrazba nasprotnica klerikalizma, zato se je klerikalci boje. In ker vidijo, da je ne morejo pobiti z enim udarcem, so tudi pripravljene, poneumniti ljudstvo polagoma, korak za korakom. Le poneumniti! Takrat bi padala zanje mana z nebes.

Vsa ta demagogija je pa preveč očitna in zato ne bo preslepila odprtih oči. Če bi še državni zbor, ki ima protiklerikalno večino, dal potuho klerikalcem v državnem zboru, tedaj bi zaslužil, da se ga kar hipoma razžene. Toda klerikalci se vesele prezgodaj. Jezuitična nakana jim mora izpodleteti v parlamentu. Izven parlamenta mora pa ljudstvo paziti.

Viborski proces.

Tendenčna razprava proti poslancem prve dume, ki so podpisali znani viborski oklic, je končana. O sodbi smo že poročali na drugem mestu. Proces je pa za političen razvoj na Ruskem večjega pomena, nego je mislila vlada in morda je danes Stoljpinu že žal, da ga je želja za maščevanjem zapeljala v ta eksperiment. Če je res, da pojema revolucionarno gibanje na Ruskem, kar je sicer prav kratkoviden nazor, tedaj je bil ta proces najboljšo sredstvo, da se podpiha pojemajoči plamen. Ta zgodovinska razprava sploh ni naredila vtiska sodnijske obravnave, ampak zdelo se je, kakor bi bila zopet oživila prva дума in imela živahno, sijajno sejo. Vsa moč govornišva, ki je karakterizirala prvi ruski parlament, se je zablščala pred sodiščem in oživeli so vsi spomini na prvo navdušeno dobo revolucije. In tudi poslušalci so vstvarjali milieu kakor v prvi dumi. Princese, knjeginje, grofice, žene profesorjev, ki so prihajale poslušat govore svojih soprogov na galerijo v tavrjski palači, so se zbrale zopet v sodnijski dvorani, da bi zopet slišale govore svojih soprogov — sedečih na klopi zatožencev.

A bili so govori, vredni da se jih sliši! 169 obtožencev je sedelo v abecednem redu, pred njimi zagovorniki, nad vsakim pa je visela tavlica z njegovim imenom. Dva obtoženca, Ramišvili in Okunjev, oba socialna demokrata, so pripeljali žandarji na vsako razpravo iz zapora. Prvega dne se je opravilo samo formalnosti. Ko sta bila poklicana že mrtva obtoženca Muhanov in Širkov,

človek imel svojo. Te ure bodo praktične, precizne, zanesljive. Če pa bo kdo nosil zlato uro z lepo gravuro, bo to znamenje, da je dobil nagrado za delo, ki ga je izvršil nad svojo dolžnost. In če bo ura okrašena z dragim kamenjem, se bo vedelo, da je njegova zasluga že velika.

Ne bolj dolgočasno, ampak veliko bolj pestro bo življenje, vsled tega veliko bolj zanimivo in veselo, nego je danes. Čistega veselja bo na svetu, dočim je danes skoraj samo nečisto, ali pa ukradeno, plašno uživanje. Jasnejši bodo obrazi in svetlejše oči. Kajti iz pogledov izgine nevoščljivost, ki je nujna posledica kapitalističnih razmer. Lepše stanovanje zaslužnih mož in žen, priložnost za potovanje, umetniški užitki bodo lahko vzbudili in pospešili tekmovanje; nevoščljivost pa ne bo našla podlage, ker ne bo stradanja in pomanjkanja. In gnusno štreberstvo bo izumrlo, kajti plaziti se po trebuhu pred zavedno splošnostjo bi bilo tako brezuspešno, da bi se k onemu, ki bi vendar poizkusil kaj takega, takoj poklicalo psihiatra.

Plašljivci, ki se boje enakosti socializma, se torej lahko potolažijo. Neenakosti bo dovolj, pisane, lepe neenakosti, ampak ne take, ki sesa kri iz žil in ki ubija.

Dalje prih.

je vstalo vseh 169 obtožencev, ravnotako tudi, ko je bil zaslišan bivši predsednik prve dume, Muromcev.

Že drugega dne sta prišla «kadeta» Petrunkevič in Nabokov na vrsto. Znamenit je bil govor starega Petrunkeviča. «Že marsikatero nezakonito dejanje se je zgodilo v zadnjih letih — je dejal — ne da bi se bilo oglasilo sodišče. Kongres zemstev leta 1904, ki je zahteval izpremembo državnih zakonov in zakonodajno dumo, je bil očitno veleizdajstvo, pa vendar se o tem ni odločevalo v sodnijski dvorani, ampak izšel je oktobrski manifest carjev!»

Nabokov je dejal: «Poslanec mora biti blagor narodov najvišji zakon. V kakšno smer se je zašlo po razpustitvi prve dume, je najbolje pokazal umor poslancev Herzensteina in Jolla. (Vsi obtoženci vstanejo.) Naš oklic ni bilo delo posameznih članov dume, ampak poizkus, da bi se rešilo ugroženo konstitucijo. Naj bo sodba kakršnakoli, mi pojdemo iz te dvorane z enakim čustvom izpolnjene dolžnosti, kakor po podpisu viborskega manifesta.»

Največji vtisk je naredil govor socialnega demokrata Ramišvilija, kateremu je predsednik sedemnajstkrat segel v besedo. Svoj govor, poln revolucionarnega ognja, je končal s sledečimi besedami: «Kazen, ki nam jo naložite, nas ne straši, kajti nas podpira zaupanje ljudstva. Če se nam ne bi bila vzela volilna pravica, bi nas bil narod nedvomno volil zopet v drugo dumo. Oni, ki so bili izvoljeni, so ostali na enakem stališču z nami. Tudi v tretjo dumo bi bil poslal narod ljudi naših nazorov, če se ne bi bilo prej izpremenilo volilne pravice. Veliko sodišče naroda se je torej izreklo za nas. In kako je sedaj? Vprašanja, ki jih je sprožila prva дума in druga, se mora rešiti. Vlada hoče to preprečiti. A za dnjo besedo bo imel narod!»

Pod velikanskim vtiskom teh govorov so zagovorniki sklenili, da se omeje s svojimi sklepnimi govori. Za kadete je govoril samo Maklakov, eden prvih ruskih odvetnikov, s silnim ognjem. Ostalih šestdeset odvetnikov pa se je odreklo besedi. Vtisk je bil tako mogočen, da se je tudi državni pravdnik odrekel repliki. Zaključno besedo je imel Muromcev. Med drugim je dejal: «Ljudstvo ni zunanji sovražnik; ljudskemu zastopu ne more biti ljudstvo sovražnik. Obtožba, ki meri zoper prvi, ne zoper drugi del manifesta, kaže, da se ni hotelo zatožiti pisateljev oklica, ampak prvo dumo. Ampak ta proces je umirajočo idejo ljudskega zastopstva v Rusiji zopet oživil.»

Ta sklepni govor je naredil nepopisen vtisk. Muromcev je razkril, da je imela vlada od vsega začetka namen, preprečiti delovanje dume. Poslušalci so priredili govorniku viharno ovacijo. Po zaključeni razpravi se je zbrala vsa opozicija v fojeju in je pozdravila bivšega predsednika Muromceva. Kadet Rodičev je prečital adresu, ki je bila sprejeta z burnim odobravanjem.

Stoljpin pa lahko premišluje, če je je bilo njegovo nizko maščevanje pametno in če je revolucija res ubita.

Politični odsevi.

Baron Beck in Wekerle sta dobila za dovršeno avstro-ogrsko pogodbo red sv. Štefana. Prihodnji teden se pričakuje še velik dež križev in zvezd.

Nižjeavstrijski deželni zbor je sklican na dan 8. t. m. Bajce ima dunajskemu mestu dovoliti novo posojilo.

Delegaciji prideta letos baje prav pozno do dela. Dne 13. t. m. se peljejo delegatje na vabilo mornariškega zapovedništva v Trst in odtod v Pulj, kjer se jim kaže bojne ladje in mornarske vaje. Vrnejo se morda 17. t. m. na Dunaj, potem pa imajo delegacijski odseki opravka. Delegaciji sami začneta torej menda šele proti koncu meseca delati.

Češki in nemški socialni demokratje na Češkem so izdali za deželnozbornske volitve skupen oklic, v katerem pravijo: «Češko, dežela najbolj razvite industrije, je tudi dežela delavcev. Pri zadnjem ljudskem štetju se je našlo 1,860.056 moških in žen, ki morajo prodati svojo delavno moč. Če se šteje družine, je delavstvo armada 3,573.464 glav, to je 56,55 odstotkov prebivalstva. In ta ogromna večina prebivalstva nima upliva na zakonodajstvo in na upravo. V vseh zadevah se odloča o delavcih brez delavcev. A tudi večji del kmetskega prebivalstva je brez pravic. Na Češkem ima 400.366 kmetov manj kakor pet

hektarov zemlje in le 93.346 jih ima več. Nad polovico čeških kmetov nima volilne pravice za deželni zbor. Nič bolje se ne godi nižjim slojem v mestih, obrtnikom in domačim delavcem. V deželnem zboru vladajo še danes fevdalci. To so potomci onih plemenitaških družin, ki so prišle ob tridesetletni vojni na Češko, ki so pregnale na tisoče kmetov z zemljišč in so bili vedno naprotniki napredka, opore klerikalizma in črne reakcije, zakleti sovražniki obeh narodov. Štirideset let se bojujeta oba naroda za moč v deželi in na koncu tega boja vidimo onemoglost obeh. Splošne in enake volilne pravice prokrči pot do narodne sprave, ki bo šele tedaj mogoča, kadar vstopi delavstvo v deželni parlament. Tedaj šele se odpro vrata novi deželni ustavi, ki nas osvobodijo vlade fevdalcev, kapitalističnih klik in birokracije. Splošna in enaka volilna pravica še ni narodna sprava, ampak ona ji napravi pot. V boj za politično ravnopravnost, za socialne reforme, za narodni mir in za narodne pravice!

Zaradi deželnozborskih volitev na Češkem so imele nemške stranke, in sicer nemška ljudska, napredna, agrarna in radikalna stranka brez Schönerrjancev v nedeljo pogovor pod predsedstvom nemškega ministra vojaka Peschke. Sklenili so za volitve kompromis. Za večino okrajev so se dogovorili. Razprave bodo nadaljevali dne 16. januarja.

Novi švedski kralj Gustav je izjavil, da se ne bo dal kronati. Po temeljnih zakonih ni predpisano kronanje; tudi ne odgovarja duhu časa. Najvažnejše se pa zdi kralju, da so stroški za kronanje preveliki. Tudi ceremonije pri otvoritvi državnega zbora misli Gustav napraviti bolj enostavne.

V **«Zvezi pravih ljudskih ljudi»**, ki je najbolj reakcionarna stranka na Ruskem, je nastal prepir. Podpredsednik Puriškevič, ki je že nekaj časa po časopisih polemiziral s predsednikom Dubrovinom, se je popolnoma sprl z njim, pa je z nekaterimi drugimi člani izstopil in ustanovil novo monarhistično stranko z zmernejšim programom.

Hrvatska kriza je dobila novo lice. V nedeljo je cesar na Dunaju sprejel v avdienci barona Raucha in Wekerla. Baron Rauch, sin prvega hrvatskega bana izza absolutizma, špekulira že davno na prostor v banski palači in precej je videti, da se približuje svojemu cilju. Rakodczay je namreč s svojo politiko definitivno pogorel. V vseh šestih mesecih, kar vlada, se mu ni posrečilo sestaviti vlade in tudi stranke, ki bi šle brezpogojno za njim, ni mogel organizirati. Stara madjaronska stranka, ki so jo bile zadnje volitve razpršile, se je sicer ob novem letu zopet nekoliko zbrala, toda Rakodczayu to ni mnogo pomagalo. Kajti dosti jih je, ki so stranki že popolnoma obrnili hrbet; en del okoli Šumanovića in Gavranovića ni prišel na sestanek, ker že računa z Rauchom. Mali del, ki se je organiziral, pa ni sprejel banovega programa, temveč je sestavil poseben strankarski program. Sploh je imela ta reorganizacija služiti samo Tomašičevim namenom. On, nekdanji hrvatski minister, bi rad postal hrvatski ban. Zanj bi bilo koristno, če bi še nekaj časa menal Rakodczay, kajti če pride sedaj Rauch, nima Tomašič nič več upanja. Za Rakodczaya pa vé, da je njegov padec neizogiben in kadar bi se to zgodilo, bi Tomašič, organizator vladne stranke, lahko prišel v poštev. Zdi se pa, da se je zaračunal. Wekerle je izpoznal, da z Rakodczayem ne doseže ničesar; dogodki ob rekonstrukciji madjaronske stranke so ga o tem najboljše poučili. Zato je poklical Raucha in se je peljal z njim na Dunaj. Žurnalistom je dejal Rauch po avdienci, da je bil pri cesarju samo zaradi informacije. Vendar je pa skoraj gotovo, da je Rauch bodoči ban; njegovo imenovanje je samo vprašanje časa. Poroča se celo, da je Rakodczay že podal demisijo in da je že sprejeta.

Rauch pripoveduje, da bo dosegel od Wekerla vse drugačne koncesije, kakor Rakodczay. Svoje stranke ne bo sestavljal, za vladna mesta, tudi za velike župane ima baje dosti kandidatov. Volitve bodo, če bo on imenovan, popolnoma svobodne. — To so vse lepe besede. Bil bi pa velik optimizem, če bi Hrvatje pričakovali, da se vse izpolnijo. Rauch je bil od nekdanji madjaron; da je prišel s Khuenom v navskrižje, še ni zadostna garancija za njegovo svobodoljubje.

Papežu je cesar Franc Jožef daroval milion lir.

V **francoskem ministru** se gode važne izpremembe. Govori se, da se je ministrski predsednik Clemenceau odločil, da izroči pravosodno ministru Briandu, kajti sedaj zahteva justica vrlo nadarjenega človeka, ki bo znal dovesti do konca brezštevilne pravde, ki se prično povodom zakona o likvidaciji kongregacijskega imetka. Za to se oddelek bogočastja oddeli od naučnega ministru in dodeli pravosodnemu ministru. Minister Briand je izjavil, da vsprejme ponujeno mu ministru, da pa obdrži tudi ministru za uk in bogočastje, ako prevzame pravosodno ministru; on hoče do konca nositi odgovornost za nalogo, ki jo je prevzel, namreč da izvede ločitev cerkve od države, katero je on provzročil. Po razgovoru, ki ga je Briand imel

z nekaterimi svojimi kolegi, je sporočil ministrskemu predsedniku, da prevzame listnico pravosodnega ministru. Oba sta se potem podala k predsedniku Fallieresu. V soboto je bil Briand imenovan ministru za pravosodje in bogočastje, Donmergue naučnim ministru, Cruppi pa trgovskim ministru.

Sodruzi in somišljeniki!

Na Kranjskem in na Goriškem so razpisane deželnozborske volitve. V obeh deželah je torej pričakovati živabnega in celo viharnega gibanja.

Stranke, ki imajo sedaj politično moč v rokah, bodo napele vse sile, da si jo ohranijo in povečajo. Po stari navadi izgine vsa objektivnost iz časopisja teh strank in socialna demokracija, ki more iti po svoji jasno začrtani poti, ne ozirajoč se na desno ali na levo, bo zopet tarča strupenih psic z obeh strani.

V takih časih je posebno potrebno, da imajo pristaši zanesljiva, resnična poročila in da se avtentično poučujejo o delu socialno-demokratske stranke. Čeravno je volilni red v obeh deželah spakodran na škodo delavstva, vendar ne morejo delavci ostati indiferentni spričo volitev, pri katerih se gre na vse zadnje le za njih kožo.

Se bolj kakor po navadi, je sedaj potrebno, da pride delavsko časopisje v delavske hiše. Porabite torej deželnozborske volitve in agitirajte za «Rdeči Prapor» ter ga razširjajte. Naši nasprotniki bodo potrosili kupe denarja v svoje namene, ki so delavstvu škodljivi. Udarcev, ki bodo leteli na delavce, čeprav jih bodo morda delili s priliznim obrazom, ni mogoče parirati brez močnega časopisja. Vaša dolžnost je torej, dati svojemu listu toliko moči, da bo lahko uspešno branil in pospeševal Vaše interese. Saj je vsa Vaša bodočnost odvisna od Vaše požrtvovalnosti.

Domače stvari.

Zakon o volilnih shodih velja seveda za deželnozborske volitve tako, kakor za državnozborske. Volilnih shodov ni treba naznanjati in tudi vse določbe glede varstva teh shodov so veljavna. Seveda pa ni odpravljena dolžnost naznanila za ljudske shode, sploh ne za shode, ki se ne pečajo z volitvami.

Slovenska gospodarska stranka se baje samostalno udeleži deželnozborskih volitev. V katerih okrajih postavi kandidate, menda še ni sklenjeno.

O izboljšanju plač v tobačni tovarni objavimo v prihodnji številki kritično poročilo, ker nam danes primanjkuje prostora. Tolko pa bodi že sedaj povedano, da je to «izboljšanje» zelo skromno in ne daje nobenega povoda za posebno radost.

Za jugoslovanskega ministra pripravljajo v zbornici baje za fotelj. Sobotni «Agr. Tagblatt» pripoveduje o tej stvari sledečo storijsko: «Ko je bila v državnem zboru sprejeta Šilingerjeva resolucija (ki je zahtevala, naj vlada intervenira pri ogrski vladi za nemadjarke narode), je bil dolg ministrski svet. Med člani na levi strani ministru je bilo zelo neprijetno razpoloženje, ki se je kazalo zlasti med krščanskimi socialci, ker se jim je zdelo, kakor da bi jim bila lastna stranka izrekla nezaupnico. Takrat je vladalo čvrsto prepričanje, da mora vlada demisionirati in šele, ko so voditelji velikih strank izjavili, da ne meri resolucija samo proti Ogrski, se je posrečilo prepričati krizo. Neki član vlade je tedaj baje dejal: «Kar je odloženo, ni odstranjeno.» Od tega časa se pečajo v vladnih krogih z novo rekonstrukcijo kabineta. Opozarja se, da je bila sedanja vlada sestavljena samo v ta namen, da dovrši nagodbo, da je pa za rešitev onih socialno-političnih vprašanj, ki si jih naložil baron Beck, treba deloma drugih sodelavnikov. Ministrski predsednik se je glede tega že dogovarjal s strankami in bo nadaljeval pogovore sredi januarja. V «Jugoslovanski zvezi» in v «Slovenskem klubu» vlada mnenje, da se pri rekonstrukciji vlade ne sme prezreti teh dveh skupin in da se mora odločno zahtevati ustanovitev jugoslovanskega ministru. Baje je Beck jugoslovanski zvezi že obljubil to v zahvalo, da ni pri nagodbi nastopala preveč radikalno. V parlamentarnih krogih so se že mnogo pečali z vprašanjem, kdo naj bi v tem slučaju postal minister. Reklo se je na pr., da reflektira poslanec Šustersič na to mesto. Toda to je komaj verjeti. Največ upanja ima načelnik jugoslovanske zveze, dr. Ivčević, ki je tudi pri Slovencih zelo priljubljen. Dr. Ivčević, ki je predsednik dalmatinskega deželne odbora, bi odložil to mesto.»

Odgovornost za te vesti se mora seveda prepustiti «Agr. Tagblattu». Le kar se tiče priljubljenosti dr. Ivčevića bi si dovolili pripomniti, da je gospod pri Slovencih takorekoč neznan. Če ga pozna nekoliko poslancev, se zato vendar se ne more govoriti o priljubljenosti pri narodu, Sicer pa

njegova priljubljenost še pri dalmatinskih Hrvatih ni kdove kako velika, ker je vedno hotel premehko stopati.

Nov Nebodigatreba sili baje na Štajerskem na dan. Nekateri ondodni «rodoljubi» prelivajo solze, ker je sli stara smešna «sloga» na Štajerskem raskom zvižgat in žabam gost. Nikakor jim ne gre v glavo, da je bil proces ločitve potreben iz notranje sile in da se takega razvoja ne da ustavljati. Pa bi radi zakrpali, kar je pretrgano. In v ta namen snujejo novo stranko. Krstiti pa hočejo za «Konservativno», kakor da ne bi bili klerikalci in liberalci že dovolj «konservativni» in njena naloga naj bi bila posredovanje med liberalno «Narodno stranko» in klerikalno «Kmetko zvezo». Koliko dela se potratu pri nas po nepotrebnem!

Dvorni svetnik Ploj je menda slabe volje. S klerikalci jo je temeljito polomil, ker je vstopil v Hribarjev klub. Tukaj in pri «Slov. Narodu» se je prikupil, ne pa pri štajerskih «naprednjakih». Sedaj se pa pripravlja, da bi zaigral tudi tiste simpatije, ki si jih je bil bolj precej težko pridobil. Dr. Ploj je namreč eden tistih Slovencev, ki imajo visoke cilje. Dvorni svetnik biti, je lepo, ampak šarža je le še premajhna, kadar se jo že ima. Saj misli tudi dvorni svetnik Šuklje tako. Naslov ekselence in ministrski portfelj — to bi bilo gospodu Ploju všeč. Sicer — gospodu Šukljetu tudi, pa tudi Šustersiču, in tudi Hribar se ne bi preveč branil. Sploh nam ne primanjkuje kandidatov za ministrski fotelj. Eventualno bi se prikazal še Ferjančič, ki ga je Tavčar ob podobni priložnosti primerjal pečenemu fazanu. Ampak Ploj ima sedaj izmed slovenskih politikarjev menda najkrepkejšo hrepenenje. To je tudi poglaviti vzrok, da hoče odpraviti «bratomorni boj» na Štajerskem z — ustanovitvijo nove, tretje stranke, ker sta dve slovenski stranki na Štajerskem preveč. Koliko sreče bo imel s svojo konservativno organizacijo, se bo kmalu pokazalo. Če mu ustanovitev izpodleti, kar je precej verjetno, bo stvar še nekoliko humoristična. Ampak kakšna žalost bo, če se poplača ves njegov trud s tem, da bo za jugoslovanskega ministra imenovan — Hrvat? Zakaj pa tudi Beck ne da tega portfelja rajši na «licitantno?»

Odbor za Trubarjevo proslavo je baje sklenil, poslati oklic raznim časopisom, med njimi tudi našemu. Ta ljubeznivi sklep smo brali v «Slov. Narodu» par dni potem, ko je bil oklic že v «Slov. Narodu». Če ne bi bilo nobenih drugih uzrokov, bi pač ta zadostoval, da bi s hvaležnostjo odklonili objavo napovedanega oklica. «Rdeči Prapor» nima naloga, ponatiskavati reči iz «Naroda». Gospodje, ki so to sklenili, imajo pa o žurnalistiki sploh čudne pojme, če mislijo, da je socialno-demokratsko časopisje poklicano, delati reklamo liberalnim podjetjem. To nalogo insinuirajo menda tudi «Novi Dobi». O tem, da so dali nameravani Trubarjevi slavnosti a priori liberalen značaj, menda pač sami ne dvomijo. Da je bila to velika napaka, bi bili pa morali izpoznati, če ne prej, vsaj v onem trenutku, ko so sklenili, poslati svoj oklic «Našim Zapiskom», «Novi Dobi» in nam. Razložili smo že, da sodi liberalcem najmanj, prisvati si Trubarja, kaj še izključno si ga prisvajati. Ali umevno bi še bilo, če bi bili pred sklepanjem povabili vse neklerikalne struje na dogovor. Tedaj bi se bilo pokazalo, ali je mogoča nestransko proslava, ali ne. Če so imeli pa že od začetka namen, napraviti jo strankarsko, morajo pa tudi nositi konsekvence. In če bo vsled te nerodnosti njih oficijelno slavnost motila druga, bolj odkritosajna proslava, naj pripisejo tudi to sami sebi.

Zaradi deželnozborskih volitev so imeli liberalci v nedeljo konferenco. Kaj so sklenili, nam ni znano. Le toliko vemo, da se hočejo udeležiti volitev v najširšem obsegu, ampak da bodo nekatere kandidate baje neoficijelne, «neodvisne», tako kakor so nastopali «neodvisni» kandidati pri državnozborskih volitvah.

Zmrzavati je začelo in ljudstvu, ki nima hranilničnih knjizic, je naložila zima novo, težko breme. Prav v najhujšem času so se pa oglasili tudi trgovci s premogom in so, že tretjič tekom kratke dobe, podražili svoje blago, topot kar za 30 vin. na cent. To podraženje je za delavstvo neizmerno občutljivo in vse razlaganje, da je trboveljska premogokopna družba sama podražila premog, ne odvzamejo delavstvu težkih skrbi. Letošnja zima je za delavske sloje pravo prokletstvo. Tem hujše je to, ker se nihče ne zgane, da bi olajšal proletarskim razredom življenje. Novo podraženje premoga je atentat ne le na ljudske žepce, ampak tudi na ljudsko zdravje. Kajti delavec, ki se mu zaslužek ni izboljšal, ni prisiljen, dati več denarja za kurjavo, ampak prisiljen je, kupiti manj premoga. Če bi si pa vendar hotel zakuriti tako, kakor je potrebno, bi si pa moral odtrgati od ust. Želodcu bi moral vzeti, kar bi hotel dati peči, oboje je pa pač precej enako. Edino zadovoljščino od zime ima ljubljanska občina; mesto je že kar plavalo v blatu in če se ga ne bi bil usmilil mraz, bi rabili danes po nekaterih ulicah že čolne. To je najbrže potrebno zato, ker je Ljubljana slovenska «metropola».

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Iz stranke.

Organizacija železničarjev na Jesenicah priredi pouk o stenografiji. Sodrugi, ki se hočejo udeležiti tega pouka, naj se zglasijo pri portirju c. kr. drž. žel. Pouk se prične dne 14. januarja v hotelu «Posta» na Jesenicah.

Novoga sobojevnika smo dobili v Trstu. Po sklepu tržaškega političnega odbora je začel izhajati tednik «Delavski list», čegar prva številka je prišla dne 3. t. m. izpod tiska. Za uredništvo podpisuje sodrug Kermolj, tiska se pa v tiskarni «Moderna». Prva številka je uredniško in tehniško pravo lepo pripravljena in daje čitateljem prav zanimivo berilo. Novi list bo olajšal centralnemu glasilu nalogo, ker bo lokalnim zadevam lahko posvetil veliko več pozornosti in bo tako «Rdečemu Praporu» omogočil, intenzivneje se pešati z vprašanji splošne važnosti. Pozdravljajoč novega sobojevnika mu želimo najboljši uspeh.

Rumunski socialni demokratje na Ogrskem so se zbrali v nedeljo, 5. t. m. na svoj kongres. Udeležba je zelo velika. Tudi avstrijska stranka je poslala svojega zastopnika. Poslanec Grigorovič je zbor brzojavno pozdravil. Mnogo voditeljev socialne demokracije je prišlo z Ogrskega. Dnevni red obsega sledeče točke: 1. Organizacija. 2. Volilna reforma. 3. Nastopanje ogrske vlade in parlamenta proti nemadjarjskim narodom.

Idrijska okrajna organizacija ima v nedeljo, 19. t. m. izvenredno konferenco. Na dnevnem redu ima tudi deželnozborske volitve.

Nov list v Ameriki. Hrvatski sodrugi v Ameriki so o božiču začeli izdajati list «Radnička straža». Izhajal bo v Chicagu vsako drugo sredo. Prva številka je prav lepo urejena. Novemu tovarišu v boju za osvoboditev delavskega razreda želimo najboljši uspeh.

Hrvatski socialni demokratje so sklenili, da se udeležijo bodočih volitev za sabor. Doslej kandidirajo v sledečih okrajih: Sodrugi Slavko Kepeč: Osijek gornje mesto, Nustar, Vuka, Valpovo in Djakovo; sodrug Vitomir Kopač: Sid, Irig, Mitrovića, Karlovići in Dalj; sodrug Vilim Bukšeg: Osijek dolnje mesto, Marović, Ilok in Ruma; sodrug Evgen Demetrovič: Martinci, Sumanovci, Stara Pazova in Brod ob Savi.

„Slobodna Riječ“, glasilo hrvatskih sodrugov, ki izhaja sedaj v Zagrebu po trikrat na teden, napoveduje, da postane tekot tega leta dnevnik.

Dopisi.

Borovlje na Koroskem. Čudna znamenja se kažejo pri nas. Pretečenega pondeljka se je presenetilo vse delavce koroske družbe za izdelovanje železa in jekla v Borovljah in v Podjubeju, da ne smejo delati. V sredo so morali tudi v Vajdišah ustaviti delo, ne da bi se bilo delavcem povedalo, zakaj je to in koliko časa bodo morali počivati. Kaj takega se zdi gospodu Riegerju povsem nepotrebno. Vsled tega ravnanja se razširjajo najbolj čudne govornice in delavci imajo težko skrb zaradi svoje ekzistence. Marsikdo je že hotel iti po svojo knjižico in odpotovati. Le težko se jih je pripravilo do tega, da so še počakali. Zdi se, da ni šlo na zadnjem zboru akcionarjev vse gladko in da so se pojavili razni pomisleki ter da se je sklenilo, napraviti novo natančno inventuro, čeprav se je inventiralo šele meseca oktobra. Gospodov, ki so prišli z Dunaja, menda tudi ni prignala sama radovednost. Vera v izvanredno ženialnost gospoda Riegerja je menda precej omajana in gospodje se hočejo z lastnimi očmi prepričati, če so milioni res investirani na najboljši način. Vsekakor bi bilo dobro zaradi borovljske industrije, zlasti pa zaradi delavcev in tudi zaradi obrtnikov, da bi se kmalu rešila stvar in da ne bi bilo novih presečenj.

Raznoterosti.

Brzojavne fotografije. Pred dvema tedni so ustanovili v Berlinu in v Monakovem postaji za brzojavljanje fotografij po sistemu profesorja Korna. V kratkih minutah se lahko brzojavno pošlje popolnoma natančno fotografijo iz mesta v mesto. Iznajba je gotovo ne le lepa, temveč tudi važna. A profesor Korn naj zahvali Boga, da živi v dvajsetem stoletju, kajti če bi bil izumil svoj sistem v pobožnem srednjem veku, bi ga bili najbrže sežgali zaradi «copranja» ali «občevanja s hudičem».

Shodi.

Javornik na Gorenjskem. V nedeljo, 12. t. m., ob pol 3. uri popoldne je v gostilni g. Kautza na Javorniku volilni shod z dnevnim rodod: Program socialno-demokratskih občinskih kandidatov. Poročevalec sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane.

Jesenice. V nedeljo, 12. t. m. zvečer je v hotelu «pri pošti» sestanek zaupnikov. Na dnevnem redu je «Organizacija». Vse zaupnike se opozarja, naj se zanesljivo udeleže, ker je pogovor važen.

Listnica uredništva.

Zavedni delavci v Trstu. Vaš dopis nas je razveselil; toda «Narodna organizacija» in «Notranjec» skupaj nista toliko vredna, da bi se zaradi njih jezili Vi in da bi mi v listu zapostavljali važnejše stvari zaradi njih. Če tržaški Mandiči in postojnski Ribnikarji zmerjajo in če se jim pridružuje še Govekarjev «Naš List», je to le znamenje, da dobro čutijo, kako napreduje socialna demokracija preko njih. A če se je Vaš položaj tekot časa nekoliko zboljšal, ne pripisujemo tega sebi, temveč Vam, Vaši organizaciji, ki je edina moč, s katero delavstvo lahko kaj doseže. Mi itak nismo delavcem nikoli obljubovali, da jim mi izboljšamo položaj. Kako naj pa bi ga mi zboljšali, ko sami nič nimamo? Delavstva ne more rešiti nihče drug, kakor delavstvo — to smo Vam dejali, ko smo prvič stopali pred Vas in to ostane resnično, dokler ne bo delavstvo rešeno — iz lastne moči. Tisti, ki so sedaj še zapeljani, se bodo pa tudi že se prepričali, da je to resnica. Žal, da trpe tem več škode, čim dalje tavajo v zmotah nasprotniske politike.

Kaj si želi Lilka za god:

Punčko, ki zna reči mama, voziček za punčko in cel kup Fayevev pravih sodenerskih mineralnih pastil. Po njih malička namreč kar hrepeni in temu se imamo tudi zahvaliti, da je vedno tako zdrava. Ali ste še videli kdaj, da bi bila Lilka bolna? Ali je katerikrat kašljala? Glejte, to napravijo le Fayeve prave Sodener, ki jih rabimo redoma in jo varujejo. Le poizkusite tudi z njimi — škatljica velja le K 1:25 in se dobiva v vseh lekarnah drogerijah in trgovinah z mineralno vodo.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert,

Dunaj IV., Grosse Neugasse 27.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte povsod za „Rdeči Prapor“!

Volilna okrajna konferenca

za

brežiški in laški okraj

bo

v nedeljo, dne 26. prosinca t. l.

ob 9. uri dopoldan

v gostilni g. J. Moserja na Zidanem mostu

z dnevnim redom:

1. Poročilo.
2. Organizacija in taktika.
3. Časopisje.
4. Razno.

Sodrugi v okraju so naprošeni, da naznanijo svoje naslove sodrugu Ignaciju Sitterju Trbovlje.

Za okrajni odbor:

Ign. Sitter.

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

Dobi se v upravnistvu «Rdečega Prapora» v Ljubljani, v založbi časopisa «Naprej!» v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman «POD SPOVEDNIM PEČATOM» je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Etbin Kristan.

Čitajte in razširjajte brošure:

„Socializem“.

Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vin.

Zakaj smo socialisti?

Cena 14 vin.

Te brošure se dobe pri upravi «Rdečega Prapora» v Ljubljani, pri upravi časopisa «Naprej!» v Idriji in po vseh knjigarnah.

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sramotno nizki ceni. 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi mečnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni, za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamena dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne. 2-21

D. Kessler, Krakov 95/6,

Šaljive bazare

kakor tudi vse

slavnostne predmete

dobavlja najceneje

WUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19

(poleg Raimundtheater).

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporočajo svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 167.